

A lelőhely Egerlővő DK-i szélétől 300 m-re, egy a környezetéből markánsan kiemelkedő dombon helyezkedik el, a Kánya-pataktól 600 m-re Ny-ra. A lelőhelyet, illetve a dombot középen metszi az Egerlővő–Borsodivánka közút. A terület mezőgazdasági művelés alatt áll; a bejárásakor frissen szántott és boronált volt, mely jó látási viszonyokat biztosított. 360×110 m-es területen kisebb intenzitással késő rézkori (badeni kultúra), bronzkori és római kori (szarmata) kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Fekete László, Király Ágnes, Miskolczi Melinda, Simon József, Galkó József, Toronya Zsolt, Gregóczy Gergő és Nagy S. József

TÓTH KRISZTIÁN

117. Előszállás, Öreghegy (KÖH 21645)

(Fejér megye) A

Az előszállási szennyvíztisztító telep építését magába foglaló nagyberuházás kapcsán 2014. szeptember 25. és október 20. között megelőző feltárás folyt az 1928 óta ismert, részben publikált avar kori temető területén. A Dollár utcára, az attól ÉNy-ra merőlegesen futó földútra és a Dollár utcától DK-re merőlegesen futó aszfaltozott utcára kiterjedő, 107 m hosszú és összesen 164 m²-t fedő nyomvonalon 33 sír és sírrészlet került elő. A Dollár utcától ÉNy-ra található sírsor megszakadása alapján arra lehet következtetni, hogy e rövid szakaszon meghatározható a temető DNy-i széle.

A Ny–K-i és DNy–ÉK-i tájolású, lekerekített sarkú téglalap alakú sírgödörben több esetben lehetett koporsóra utaló jeleket felfedezni, a föld elszíneződése vagy a sírvégek lemelítetésének formájában, valamint három sírban sírépítményre vagy kopjafára utaló cölöphely vált láthatóvá. A temetkezések felét korabeli bolygatás érte, mely a rablógödör kirajzolódása, valamint a csontok és a mellékletek helyzete és hiánya alapján volt nyilvánvaló. Mellékletként nyolc sírban találtunk bronz karikaékszereket és csüngős fülbevalókat, négy sírban díszes bronz övvereteket és szíjvégeket, egy sírban pedig vas ketősfokost. Emellett gyöngyök, orsó-gombok, vastűt tartalmazó esztergált csont tűtartók kerültek elő, kerámiaedények, vascsatok és vaskések pedig szinte mindegyik temetkezésben előfordultak. Az előzetes értékelés alapján a temetőt e leletek a késő avar korra kelteznek.

A feltárást Kondé Zsófia és Szücsi Frigyes vezetésével a székesfehérvári Szent István Király Múzeum munkatársai végezték, a leletanyag a dunajvárosi Intercisa Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

KONDÉ ZSÓFIA

118. Encsencs, Fő utca 86. (Református templom) (KÖH 35592)

(Szabolcs–Szatmár–Bereg megye) Kö

Szatmári István volt műemléki felügyelő, műszaki ellenőr jelezte, hogy 2014 júniusában kerül sor a középkori eredetű encsencsi református templom felújítási munkálataira. Ennek során belül, mintegy 2 m magasságig leverik a vakolatot, illetve a padlózat cseréjére is sor kerül. Ekkor mintegy 25 cm-nyi szintsüllyesztést is végrehajtanak a rétegrend miatt, majd a járósínt – immár téglával burkolva a templom teljes területén – visszaemelik a jelenlegi szintre.

A munkákat két részletben kívánták végrehajtani, először a szentély, majd a hajó területén. A kutatásokat júniusban, illetve októberben végeztük el. Ezek során napvilágra került a középkori templom négyzetes szentélye, sarkain átlós támpillérekkel. Előkerült egy kétperiódusú középkori oltáralapozás, egy reformátusokhoz köthető sokszögletű szószékalapozás, valamint egy, az új szentély felépülése után készült szószékalapozás. A hajó területén már csak a kibányászott középkori falak helyét tudtuk regisztrálni. Ez alól kivétel volt Ny-i zárófal, melyet azonban csak részleteiben tudunk feltárni. A templom É-i oldalán napvilágra kerültek az elpusztult sekrestye maradványai is. A munkálatok eredményeképpen sikerült kisserkeszteni a középkori templom alaprajzát és meghatározni a méreteit is.

JAKAB ÁTILA

119. Erdőtelek, Hanyi-halom (KÖH 87437)

(Heves megye) Á, Kö

A KEOP-3.1.2./2F/09-11-2013-0041 azonosító számú Kunhalom és földvárak rehabilitációja a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megye területein elnevezésű projekt keretében került sor a lelőhely (hrsz. 0203/C) régészeti kutatására.

A községtől K-re, a 31-es út mellett, a Hanyi-ér melletti víztározótól ÉNy-ra található a Hanyi-halom, amely környezetéből 5–6 m-re emelkedik ki. Jelenleg szántóterület, Ny-i szélén egy földút fut, melynek árka érinti a halom területét, tőle K-e és D-e a Hanyi-ér nádas, sásos partja terül el. Erősen szétszántott, bolygatott terület.

A területen különböző vegetációjú időszakokban, többször végeztünk helyszíni szemlét. Jól látható, hogy a halom nagy részét teljesen elszántották. A legmagasabb részén található háromszögletű pont mutatja azt a magasságot, amit az intenzív mezőgazdasági művelés előtt a halom elérhetett, de elképzelhető, hogy eredetileg ettől is magasabb lehetett. A Google Earth légifotóin a 2009-es évben észrevehető egy szabályos kör, ami a halom központi részét veszi körül, átmérője 50 m körüli. A felszínen ez már nem igazán látható, az október elején készült légi fotón is csak sejteni lehet. A halom területéről elsősorban középkori cserepeket gyűjtöttünk, ezek talán a közelben található Árpád-kori telephez tartozhatnak, ami megerősíti a halom másodlagos területjelölő szerepét.

A halom területén több ponton történt talajfúrás, melynek célja a bolygatatlan talajrétegek elérése, a halom szerkezetének megállapítása, esetleges szerkezeti elemek kimutatása volt. A további vizsgálatokkal meg lehet határozni, hogy mesterséges vagy természetes feltöltődésről van szó, illetve az egykori környezeti viszonyokra is következtethetünk.

Összesen 17 fúrásponton, átlag 6,4 m mélységben végezték el a mintavételt. A fúrások eredményeként megállapítható, hogy egy alámosott folyóvízi hordalékkúp-felszínre építették a halmot, melynek központi része kb. 1,4–1,3 m vastag talajjal van feltöltve, amelyet gyeptéglával borítottak 40–80 cm vastagságban. Felszíne teljesen meg van szántva. A fúrásokkal a halom egyéb szerkezeti elemeit nem sikerült megfogni.

A talajfúrásokat a FÁCIÉS Kulturális Szolgáltató BT végezte, Prof. Dr. Sümegei Pál DSc tanszékvezető egyetemi tanár vezetésével (Szegedi Tudományegyetem Földtani és Őslénytani Tanszék).

FARKAS CSILLA